

OBSAH

PREDSLOV	7
1 DIDAKTIKA GEOGRAFIE AKO VEDA	9
1.1 Didaktika geografie ako súčasť odborových didaktík.....	9
1.2 Vývoj didaktiky geografie	11
1.3 Definícia didaktiky geografie.....	14
1.4 Predmet a úlohy didaktiky geografie. Didaktický systém geografie.....	17
1.5 Postavenie didaktiky geografie v systéme vied. Členenie didaktiky geografie	22
1.6 Výskumné metódy a tematické oblasti výskumu v didaktike geografie.....	24
2 GEOGRAFICKÉ VZDELÁVANIE. POSTAVENIE GEOGRAFIE V KURIKULÁRNYCH DOKUMENTOCH	28
2.1 Geografické vzdelávanie, definícia a význam	28
2.2 Postavenie geografie v kurikulárnych dokumentoch na Slovensku.....	32
3 CIELE GEOGRAFICKÉHO VZDELÁVANIA	41
3.1 Ciele vzdelávania a ich členenie	41
3.2 Kľúčové kompetencie ako cieľová kategória vzdelávania	43
3.3 Ciele geografického vzdelávania.....	47
3.4 Taxonómie vzdelávacích cieľov	51
4 OBSAH GEOGRAFICKÉHO VZDELÁVANIA	56
4.1 Didaktická transformácia.....	56
4.2 Učivo a jeho prvky. Výber učiva	59
4.3 Koncepce usporiadania obsahu geografického vzdelávania ...	64
4.4 Zmeny v obsahu geografického vzdelávania na Slovensku.....	65
5 VYUČOVACIE METÓDY V GEOGRAFII.....	72
5.1 Definícia a klasifikácia vyučovacích metód	72
5.2 Charakteristika vybraných vyučovacích metód	76
5.3 Metóda terénnych pozorovaní v geografii	83
5.4 Práca s kartografickým materiálom	85

6	VYUČOVACIE PROSTRIEDKY V GEOGRAFII.....	87
6.1	Definícia a klasifikácia vyučovacích prostriedkov	87
6.2	Učebnice geografie	90
6.3	Geografické pracovné zošity	96
6.4	Odborná učebňa geografie	100
7	ORGANIZAČNÉ FORMY VYUČOVANIA GEOGRAFIE	102
7.1	Definícia a klasifikácia organizačných foriem vyučovania	102
7.2	Charakteristika vybraných foriem učenia a vyučovania	105
7.3	Geografické vychádzky a exkurzie.....	107
7.4	Príklady projektov geografických vychádzok a exkurzií	111
8	PRÍPRAVA UČITEĽA NA VYUČOVANIE GEOGRAFIE	117
8.1	Optimalizácia výberu a využitia vyučovacích foriem, metód a prostriedkov.....	117
8.2	Projektovanie vyučovacích hodín na základe štrukturálnej didaktickej analýzy.....	119
9	UČEBNÉ ÚLOHY VO VYUČOVANÍ GEOGRAFIE	122
9.1	Charakteristika a vlastnosti učebných úloh.....	122
9.2	Druhy učebných úloh a ich klasifikácia	124
9.3	Hodnotenie učebných úloh	127
9.4	Komplexná učebná úloha	129
10	VYUŽITIE MOTIVÁCIE VO VYUČOVANÍ GEOGRAFIE.....	132
10.1	Motivácia v procese výchovy a vzdelávania	132
10.2	Motivačné metódy	135
11	VYUŽITIE IKT VO VYUČOVANÍ GEOGRAFIE.....	142
11.1	Informačné a komunikačné technológie	143
11.2	Pedagogicko - didaktické aspekty využívania informačných a komunikačných technológií vo výučbe	147
11.3	Geoinformačné technológie.....	148
11.4	Edukačný softvér vo výučbe geografie	152
11.5	Ukážka práce s internetom	155
12	ROZVOJ TVORIVÉHO MYSLENIA VO VYUČOVANÍ GEOGRAFIE	158
12.1	Tvorivosť a jej znaky	158
12.2	Tvorivosť a inteligencia, bariéry tvorivosti.....	160

12.3 Organizácia a tvorivé metódy vyučovania	163
12.4 Úloha učiteľa v procese rozvíjania tvorivého myslenia.....	164
12.5 Úlohy a cvičenia rozvíjajúce tvorivé myslenie vo vyučovaní geografie	167
13 HODNOTENIE VZDELÁVACÍCH VÝSLEDKOV ŽIAKOV.....	173
13.1 Pedagogická diagnostika	173
13.2 Kontrola, klasifikácia a hodnotenie vo vzdelávaní	175
13.3 Vzdelávací proces a spätná väzba	176
13.4 Didaktické testy	178
ZOZNAM POUŽITEJ A ODPORÚČANEJ LITERATÚRY	185

Učebného vzdelávania z radov vysokoškolských študentov, učiteľov, didaktikov. Vysokoškolská učebnica z učebných textov z didaktiky geografie sa na Slovensku publikovala s rôznym časovým odstupom. V minulosti to boli roky 1980 (TURŠOTA, J.) a rok 1985 (MACHÝČEK, I., KÜHNLOVÁ, H. a M. PAPIK), po ktorých nasledovala pomerne dlhá odmlka a po nej uverejňovanie učebných textov v rokoch 2000 (ČIZMÁROVA, K.), 2006 (ČIZMÁROVA, K., LIKAVSKÝ, P.), 2008 (ČIZMÁROVA, K.). Ani novšie vydané učebné texty ešte nepostihujú aktuálne zmeny v procese permanentnej kurikulárnej transformácie, ktorá sa začala v roku 2008. Preto bolo našou ambíciou implementovať zmeny týkajúce sa predmetu geografia ako jedného z vyučovacích predmetov na nižšom strednom stupni vzdelávania do obsahu predkladanej vysokoškolskej učebnice.

Učebnica obsahuje témy tvoriace jadro didaktiky geografie. Vychádza z definícií a charakteristík didaktiky geografie ako vednej disciplíny, približuje problematiku koncepcie, cieľov a obsahu geografického vzdelávania. Okrem tradičných kapitol venovaných vyučovacím metódam, formám aj prostriedkom vyučovania geografie akcentuje význam rozvíjania kreativity, využívania moderných digitálnych prostriedkov, rôznych motivačných metód, diagnostických nástrojov a hodnotenie výstupov vyučby geografie. Edukanti a čitateľa možno očenia aj námety v texte jednotlivých kapitol, ktoré môžu využiť ako metodický materiál vo vyučbo, či v príprave na ňu. Pomerne rozsiahly je súhrn bibliografických zdrojov, ktorý môže usmerniť záujemcov o hlbšie štúdium vybraných tém.

Autori považujú vyučovací predmet geografia za neoddeliteľnú súčasť učebných plánov štátnych vzdelávacích programov, jej integrovaný charakter umožňuje poznávať prírodné a spoločenské javy a procesy vo vzájomných súvislostiach, pričom ich dôležitým aspektom je priestorovosť. Geografia má veľký potenciál v motivácii mladých ľudí na štúdium súčasného dynamického a vzájomne prepojeného sveta. Významnú úlohu v realizácii zámerov geografického